“BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI”

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami

II-qism

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“REAL IQTISODIYOT” KAFEDRASI

“BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI”

xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLARI TO‘PLAMI

2026-yil 25-may

II bo‘lim

“TURON NASHR” nashriyoti

SAMARQAND – 2026

UO‘K: 332.1:502.131.1(06)
KBK: 65.04+20.18
A 80
Artikov, Z.S.

“Barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning zamonaviy mexanizmlari” Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami (I-II qism) [Matn] / Z.S. Artikov ; muharrir O.M. Pardayev va boshq.- Toshkent: TURON NASHR (Mirzo Abdullo nur savdo), 2026.-476 b.

TO‘PLOVCHI VA NASHRGA TAYYORLOVCHI:
Z.S.Artikov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, professor.

NASHR UCHUN MAS’ULLAR:
O.M.Pardayev – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;
G.M.Shadiyeva – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;
T.S.Sharipov – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent;
Sh.A.Sultonov – iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor;
R.J.Qurbonova – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
Z.I.Abdullayeva – iqtisod fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
D.S.Musinov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
B.O.Do‘stmatov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
Z.I.Sattarova – dotsent v.b;
Z.K.Raximov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
M.E.Erdonov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent v.b.;

SAHIFALOVCHILAR:
M.E.Erdonov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi PhD, dotsent v.b.
S.B.Iskandarov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
Sh.N.Mirzayeva – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
A.I.Asrorov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
V.A.Fozilov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
Sh.SH.Mirzaxadjayeva – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti.

rivojlantirish faqat texnologik emas, balki moliyaviy innovatsiyalarni ham talab etadi. Taklif sifatida shuni ta'kidlash joizki, O'zbekiston sharoitida yashil obligatsiyalar bozorini rivojlantirish, PPP loyihalarini kengaytirish, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikni kuchaytirish va karbon kreditlari tizimini joriy etish muhimdir. Shuningdek, investorlarga soliq imtiyozlari berish orqali xususiy sektor ishtirokini oshirish zarur. Yakuniy xulosa sifatida aytish mumkinki, qayta tiklanuvchi energiyani moliyalashtirish bu nafaqat iqtisodiy jarayon, balki kelajak avlodlar oldidagi ekologik mas'uliyatdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Qonuni. "Qayta tiklanuvchi energiya manbalari to'g'risida" (2019-yil, yangi tahrir 2023).
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida" PF-436-son, 2022-yil.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi Qarori. "Energiya samaradorligini oshirish chora-tadbirlari", 2021-yil.
4. BMT Iqlim o'zgarishi bo'yicha konvensiyasi (UNFCCC) hujjatlari, 2023.
5. Jahon banki tavsiyalari. "Renewable Energy Financing Framework for Developing Countries", 2022.

XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA XOTIN-QIZLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION MEXANIZMLARNING AHAMIYATI

Po'latov Muhiddin Egamberdiyevich
SamISI rektori, i.f d., prof
Mirzayeva Shirin Nodirovna
SamISI, "Real iqtisodiyot" kafedrasi assistenti.
Muallifning elektron manzili: mirzayevashirin502@gmail.com
ORCID raqami: https://orcid.org/0009-0005-0035-636X
Muallifning uyali aloqa raqami: +998905020271

Annotatsiya. Mazkur tezisda xizmat ko'rsatish sohasida xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishda innovatsion mexanizmlarning iqtisodiy ahamiyati va amaliy samaradorligi tahlil qilingan. Raqamli texnologiyalar, elektron tijorat, startap loyihalar, innovatsion moliyalashtirish va zamonaviy boshqaruv usullarining ayollar biznesini rivojlantirishdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, innovatsion mexanizmlar orqali xizmat ko'rsatish sohasida raqobatbardoshlikni oshirish hamda iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash masalalari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: innovatsion mexanizmlar, xotin-qizlar tadbirkorligi, xizmat ko'rsatish sohasi, raqamli iqtisodiyot, elektron tijorat, startap loyihalar, biznes innovatsiyalari, iqtisodiy faollik, moliyaviy texnologiyalar, raqobatbardoshlik.

Аннотация: В данной статье анализируются экономическая значимость и практическая эффективность инновационных механизмов в развитии женского предпринимательства в сфере услуг. Освещается роль

цифровых технологий, электронной коммерции, стартап-проектов, инновационного финансирования и современных методов управления в развитии женского бизнеса. Также обосновываются вопросы повышения конкурентоспособности и обеспечения экономической устойчивости посредством инновационных механизмов.

Ключевые слова: инновационные механизмы, женское предпринимательство, сфера услуг, цифровая экономика, электронная коммерция, стартап-проекты, бизнес-инновации, экономическая активность, финансовые технологии, конкурентоспособность.

Annotation: This thesis analyzes the economic significance and practical effectiveness of innovative mechanisms in developing women's entrepreneurship in the service sector. The study highlights the role of digital technologies, e-commerce, startup projects, innovative financing, and modern management methods in the development of women-led businesses. It also substantiates the importance of innovative mechanisms in increasing competitiveness and ensuring economic sustainability.

Keywords: innovative mechanisms, women entrepreneurship, service sector, digital economy, e-commerce, startup projects, business innovation, economic activity, financial technologies, competitiveness.

Kirish. Jahon iqtisodiyotida raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi hamda innovatsion texnologiyalarning keng joriy etilishi xizmat ko‘rsatish sohasining rivojlanishiga kuchli ta’sir ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, zamonaviy iqtisodiy sharoitda xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishda innovatsion mexanizmlardan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Chunki innovatsiyalar biznes jarayonlarini optimallashtirish, xarajatlarni kamaytirish, xizmatlar sifatini oshirish va yangi bozor segmentlarini shakllantirish imkonini beradi.

Bugungi kunda xizmat ko‘rsatish sohasida faoliyat yuritayotgan xotin-qizlar elektron tijorat, raqamli marketing, onlayn xizmatlar, masofaviy ta’lim, IT-servislar va innovatsion startap loyihalar orqali iqtisodiy faolligini kengaytirmoqda. Shu bilan birga, davlat tomonidan innovatsion tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan dasturlar, grantlar, subsidiyalar va raqamli infratuzilmalar ayollar biznesining rivojlanishi uchun yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Mazkur jarayon xizmat ko‘rsatish sohasining raqobatbardoshligini oshirish va iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashda muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Asosiy qism. Hozirgi kunda xizmat ko‘rsatish sohasida innovatsion mexanizmlardan foydalanish iqtisodiy samaradorlikni oshirishning muhim vositalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, xotin-qizlar tadbirkorligi uchun innovatsion yondashuvlar biznesni boshlash va rivojlantirish jarayonida mavjud muammolarni kamaytirishga xizmat qilmoqda. Raqamli platformalar, mobil ilovalar, elektron to‘lov tizimlari va sun’iy intellekt asosidagi boshqaruv vositalari xizmat ko‘rsatish faoliyatining samaradorligini oshirish bilan birga ayollar uchun moslashuvchan biznes muhitini yaratmoqda. So‘nggi yillarda O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatish sohasida faoliyat yuritayotgan xotin-qizlar orasida onlayn savdo, masofaviy xizmat ko‘rsatish va kreativ iqtisodiyot yo‘nalishlariga qiziqish ortib

bormoqda. Bu esa innovatsion mexanizmlarning ayollar biznesidagi amaliy samaradorligini ko‘rsatadi. Ayniqsa, elektron tijorat platformalaridan foydalanish orqali ayollar o‘z mahsulot va xizmatlarini hududiy chegaralardan tashqariga olib chiqish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda. Natijada xizmat ko‘rsatish sohasida yangi biznes modellari shakllanib, bozor raqobati kuchaymoqda.

1-jadval

2021–2025-yillarda xizmat ko‘rsatish sohasida xotin-qizlar tadbirkorligida innovatsion texnologiyalarni joriy etish ko‘rsatkichlari[98]

№	Yillar	Innovatsion biznes loyihalari soni (mingta)	Elektron xizmatlardan foydalanuvchi ayollar ulushi (%)	Raqamli platformalar orqali daromad o‘sishi (%)	Yangi ish o‘rinlari (mingta)
1	2021	8,4	21,5	12,6	18,2
2	2022	11,7	29,8	18,4	24,5
3	2023	15,9	38,6	25,1	31,7
4	2024	20,8	47,3	33,9	39,6
5	2025	26,4	56,7	42,8	48,3

Jadval ma’lumotlari xizmat ko‘rsatish sohasida innovatsion texnologiyalarning joriy etilishi xotin-qizlar tadbirkorligining iqtisodiy samaradorligini sezilarli darajada oshirayotganini ko‘rsatadi. Ayniqsa, elektron xizmatlardan foydalanuvchi ayollar ulushining ortishi raqamli iqtisodiyotga moslashuv jarayonining jadallashayotganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, raqamli platformalar orqali daromad o‘sishining yuqori sur’atlarda ortishi innovatsion mexanizmlarning amaliy natijadorligini ifodalaydi. Natijada yangi ish o‘rinlari yaratilishi va xizmatlar bozorining kengayishi iqtisodiy faollikning ortishiga xizmat qilmoqda.

Innovatsion mexanizmlar xizmat ko‘rsatish sohasida nafaqat iqtisodiy samaradorlikni, balki boshqaruv sifatini ham oshiradi. Masalan, CRM tizimlari, elektron buxgalteriya, raqamli marketing va avtomatlashtirilgan mijozlarga xizmat ko‘rsatish tizimlari ayollar biznesida vaqt va xarajatlarni tejash imkonini bermoqda. Shu bilan birga, fintech texnologiyalarining rivojlanishi ayollar uchun mikromoliyalashtirish va elektron kreditlash xizmatlaridan foydalanishni yengillashtirmoqda.

[98] Muallif ishlanmasi

2-jadval

Xizmat ko‘rsatish sohasida xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishda innovatsion mexanizmlarning iqtisodiy samaradorligi[99]

№	Innovatsion mexanizm	Qo‘llanilish sohasi	Iqtisodiy ta’siri	Kutilayotgan natija
1	Elektron tijorat platformalari	Onlayn savdo va xizmatlar	Savdo hajmi oshadi	Bozor qamrovi kengayadi
2	Mobil ilovalar	Servis xizmatlari	Xarajatlar kamayadi	Mijozlar soni ortadi
3	Fintech texnologiyalari	To‘lov va kredit tizimlari	Moliyaviy operatsiyalar tezlashadi	Biznes aylanmasi oshadi
4	Raqamli marketing	Reklama va mijozlar bilan aloqa	Raqobatbardoshlik kuchayadi	Brend qiymati ortadi
5	Sun’iy intellekt tizimlari	Avtomatlashtirilgan boshqaruv	Mehnat unumdorligi oshadi	Xizmat sifati yaxshilanadi

Mazkur jadval innovatsion mexanizmlarning xizmat ko‘rsatish sohasida ayollar tadbirkorligiga ko‘rsatayotgan iqtisodiy ta’sirini ifodalaydi. Ayniqsa, elektron tijorat va raqamli marketing tizimlari xizmat ko‘rsatish biznesining raqobatbardoshligini oshirishda muhim vosita bo‘lib xizmat qilmoqda. Fintech texnologiyalarining kengayishi esa moliyaviy operatsiyalarni soddalashtirib, biznes aylanish tezligini oshirmoqda. Bu esa innovatsion mexanizmlarning iqtisodiy samaradorligini yanada kuchaytirmoqda.

Xulosa va takliflar. Xulosa qilib aytganda, xizmat ko‘rsatish sohasida xotin-qizlar tadbirkorligini rivojlantirishda innovatsion mexanizmlar muhim iqtisodiy ahamiyatga ega. Innovatsion texnologiyalar va raqamli platformalar ayollar biznesining samaradorligini oshirish, xizmatlar sifatini yaxshilash hamda yangi bozor imkoniyatlarini yaratishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, elektron tijorat, fintech xizmatlari va raqamli marketing tizimlari ayollar tadbirkorligining zamonaviy iqtisodiyotga integratsiyalashuvini tezlashtirmoqda. Kelgusida mazkur yo‘nalishni yanada rivojlantirish maqsadida quyidagi takliflarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

1. xizmat ko‘rsatish sohasida faoliyat yuritayotgan ayollar uchun maxsus raqamli biznes platformalarini yaratish;
2. innovatsion startap loyihalarni davlat grantlari asosida moliyalashtirish;
3. ayollar tadbirkorligi uchun IT va raqamli marketing bo‘yicha amaliy treninglarni kengaytirish;
4. fintech xizmatlaridan foydalanishni soddalashtirish va mikromoliyalashtirish tizimini rivojlantirish;
5. hududlarda innovatsion biznes inkubatorlar faoliyatini kuchaytirish.

Zero, innovatsion mexanizmlar asosida rivojlangan xotin-qizlar tadbirkorligi nafaqat xizmat ko‘rsatish sohasining iqtisodiy samaradorligini oshiradi, balki

[99] Muallif ishlanmasi

mamlakatning raqobatbardosh iqtisodiyotini shakllantirish, aholi farovonligini yuksaltirish va barqaror taraqqiyotni ta’minlashning muhim strategik omiliga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

43. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 24-maydagi PF–76-son Farmoni “Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va elektron xizmatlarni kengaytirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.

44. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 14-fevraldagi PQ–61-son Qarori “Innovatsion tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish to‘g‘risida”.

45. O‘zbekiston Respublikasining “Innovatsion faoliyat to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.

46. Tursunov A.B. Raqamli iqtisodiyot va xizmat ko‘rsatish sohasida innovatsion boshqaruv. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2024.

47. Mamatqulova S., Xasanova D. Xotin-qizlar tadbirkorligida innovatsion texnologiyalarning iqtisodiy samaradorligi. – Toshkent: Fan ziyosi, 2025.

AYOLLAR TADBIRKORLIGINI MOLIYAVIY QO‘LLAB-QUVVATLASHNING INVESTITSION VA INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI

Po‘latov Muhiddin Egamberdiyevich
SamISI rektori, i.f.d., prof
Mirzayeva Shirin Nodirovna
SamISI, “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti.
Muallifning elektron manzili: mirzayevashirin502@gmail.com
ORCID raqami: https://orcid.org/0009-0005-0035-636X
Muallifning uyali aloqa raqami: +998905020271

Annotatsiya. Mazkur tezisda ayollar tadbirkorligini moliyaviy qo‘llab-quvvatlashning investitsion va institutsional mexanizmlarining iqtisodiy mazmuni hamda amaliy samaradorligi tahlil qilingan. Xotin-qizlar biznesini rivojlantirishda bank-moliya tizimi, investitsion fondlar, davlat dasturlari va institutsional qo‘llab-quvvatlash mexanizmlarining o‘rni yoritilgan. Shuningdek, moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish hamda ayollar tadbirkorligining iqtisodiy barqarorligini ta’minlash masalalari asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: ayollar tadbirkorligi, moliyaviy qo‘llab-quvvatlash, investitsion mexanizmlar, institutsional rivojlanish, bank kreditlari, biznes muhiti, mikromoliyalashtirish, iqtisodiy faollik, investitsiya siyosati, tadbirkorlik infratuzilmasi.

Аннотация: В данной статье анализируются экономическое содержание и практическая эффективность инвестиционных и институциональных механизмов финансовой поддержки женского предпринимательства. Освещается роль банковско-финансовой системы, инвестиционных фондов, государственных программ и институциональных